

20. Kovbasyuk Yu.V. (2012). The science of public administration in terms of systemic public administration reforms and social transformations. Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. 1. P. 5–20.

УДК 351.37.07

*Беляєва О.П., заступник директора з навчальної та виховної роботи
Сумського коледжу економіки і торгівлі*

*Bieliaieva O. P., Deputy Director of Education and educational work,
Sumy College of Economics and Trade*

**УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ
ДЕРЖАНО – ГРОМАДСЬКОГО ПАРТНЕРСТВА:
ЗАКОРДОНИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД**

**MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS ON THE
BASIS OF STATE-PUBLIC PARTNERSHIP: FOREIGN AND UKRAIN-
IAN EXPERIENCE**

У статті розглянуто зарубіжний досвід розвитку освіти в провідних країнах світу, а особливо в азійських країнах Азійська система освіти визнана найбільш ефективною в усьому світі по головній причині її успіху - уміння працювати з людьми. Японія першою у світі стала розвивати сучасний менеджмент на принципі «людської особистості», залучаючи всіх працівників до діяльності. Для розуміння японського менеджменту

важливо розглянути поведження японців у групі. Групові традиції у Китаї наклали відбиток на поведження китайців у групі й поза нею. Важливою складовою частиною менеджменту в Японії та Китаї є система довічного (або довгострокового) наймання й виробничого стажу.

Промування по службі насамперед залежить від віку й стажу, а потім уже враховуються всі інші якості. Службовець, що перейшов в іншу компанію, втрачає виробничий стаж й починає все спочатку.

Керівник не завжди є компетентною людиною. Важливою особливістю менеджменту є концепція безперервного навчання, що приводить до постійного вдосконалювання майстерності.

Ключові слова: *менеджмент, система освіти, вища освіта, якість освіти, система оцінювання знань, управління освітнім процесом, азійські країни самоосвіта, дистанційне навчання.*

In the article foreign experience of development of education is considered in the leading countries of the world, and especially in the Asiatic countries the Asiatic system of education is acknowledged most effective in the whole world on main reason of its success is ability to work with people. Japan first in the world began to develop a modern management on principle of «human personality», bringing over all workers to activity. For understanding of the Japanese management it is important to consider the conduct of Japanese's in a group. Group traditions imposed in China .

Promotion above all things depends on age and experience, and then all other qualities are already taken into account. An office worker which passed to other company loses production experience and begins all at first. A leader is not always a competent man. The important feature of management is conception of continuous studies which results in the permanent improvement of trade.

Key words: management, education system, higher education, quality of education, knowledge assessment system, educational process management, Asian countries of self-education, distance learning.

Постановка проблеми. Для більшості українців реалії життя в країнах Азії залишаються невідомими. В якості напрямку для туризму ця частина світу досі є не надто популярною, якщо не говорити про найбільш розрекламовані курорти але як, відпочиваючи десь на Гоа, можна дізнатись про буденні справи місцевих. Проте їхнє життя та, зокрема, управління системою освіти, становить істотний інтерес, адже місцева культура відірвана від європейської, а відтак немало місцевих традицій, пов'язаних із освітнім процесом, можуть здатися справжньою екзотикою. Однак, це зовсім не означає, що такі методики управління навчанням є не ефективними або не досконалими. Питання освіти та надання освітніх послуг стає більш актуальним. Ми маємо думати про життя і наші дії після пандемії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питання розвитку освіти на EdCamp розпочав Ювал Ной Харарі, коли наводив приклади впадання у крайнощі, що спричинені відсутністю наукового і критичного мислення.

Директор ОЕСР з освітніх програм Андреас Шлейхер уточнив, що якщо ви потрапите в клас в азійській країні, то знайдете там учителів, які чекають високих результатів від кожного учня. Там багато запалу, сфокусованості і послідовності. Ці країни вміють приваблювати найталановитіших учителів.

Постановка завдання. Метою дослідження є спроба проаналізувати сутність та особливості управління освітнім процесом в азійських країнах й форми його впровадження в діяльність сучасного закладу освіти в Україні в умовах реформування, з метою покращення якості освіти.

Виклад основного матеріалу. Зарубіжна система управління освітою має певні переваги, які потрібно врахувати під час управління освітнім процесом в закладах освіти України.

Управління освітою – це цілеспрямована діяльність менеджерів освіти з метою покращення та вдосконалення діяльності закладу освіти. Процес і результат засвоєння здобувачами освіти певної системи наукових знань, практичних умінь та навичок і пов'язаного з ними того чи іншого рівня розвитку її розумово-пізнавальної і творчої діяльності, а також морально-естетичної культури, які у своїй сукупності визначають соціальне обличчя та індивідуальну своєрідність цієї особистості, є важливим завданням при наданні освітніх послуг. Врахування освітнього досвіду зарубіжних країн в управлінні освітою дає можливість використання найбільш перспективних і результативних форм і методів керівників.

За результатами міжнародного дослідження PISA, в Україні існує розрив успішності між здобувачами освіти з великих міст і сіл. Самоосвіта, дистанційне навчання, навіть добре організоване, не може повністю замінити безпосереднє спілкування з учителем і в колективі. Адже спільна присутність і комунікація відкривають можливості краще відчувати свій стан у соціумі, безпосередньо реагувати на потреби в суспільстві, мотивуватися до навчання, застосовувати освітні технології, які потребують активної співпраці між учасниками освітнього процесу.

Це свідчить про те, наскільки ми всі взаємопов'язані на земній кулі.

Сінгапур до 1960-х мав високий рівень неписьменності, що, на думку пана Шлейхера, показує, як швидко можна досягти прогресу в галузі освіти. У Великій Британії, як випливає з дослідження, кожен п'ятий підліток закінчує школу без досягнення базового рівня загальної освіти. Згідно з висновками ОЕСР, поліпшення якості середньої освіти призведе до вливання в британську економіку трильйонів доларів.

Реалії освіти у школах Китаю та Японії мають свої особливості та екзотичні риси. Обговорюючи системи освіти у цих двох країнах, варто пам'ятати, що вони надзвичайно великі. Китай, як за населенням, чисельність якого наближається до позначки у півтора мільярди, так і за територією. Японія ж є зовсім невеликою територіально, але її населення сягає майже ста п'ятдесяти мільйонів — що для цієї острівної країни є досить великою цифрою. Відтак в обох державах можна знайти зовсім різні школи.

Особливо контрастним є Китай. Величезні класові розбіжності викликають прірву між елітними приватними школами десь у багатомільйонному місті та сільською школою провінційної глибинки

У Китаї увага приділяється усьому: діти дійсно кілька разів на день виконують комплекси вправ для розвитку та покращення стану спини, рук, очей. Особливий наголос робиться на тому, щоб діти сиділи прямо. В деяких школах для цього навіть встановлені спеціальні металеві обмежувачі, які, впираючись у груди дитині, не дають їй «лягти» на парту та писати зігнувшись. Такий акцент на фізичному здоров'ї робиться тому, що навантаження у китайських школах надзвичайне: діти мають вивчити тисячі ієрогліфів, крім того, змалечку учні мусять вивчати математику у досить посиленому режимі.

Для японських шкіл значні характерні навантаження. Якщо у Китаї важливим є саме розвиток пам'яті (тому діти просто вчать великі об'єми інформації), то для японських дітей все ж важливу роль відіграє саме розуміння шкільного матеріалу. Ще одна відмінність — специфічний розклад семестрів. Починають ходити в школу японські діти у квітні. Перший семестр триває до середини липня. Другий від вересня і до середини грудня. Третій — від початку січня і до кінця березня. Отже, великих канікул японські діти не знають. Натомість вони кожні три місяці мають по кілька тижнів на відпочинок.

Важливо пам'ятати, що менталітет в країнах Азії дещо відрізняється від європейського — особливий наголос робиться на суспільство у всіх його проявах. Дітей виховують (як в Китаї, так і в Японії, з ідеологічними відмінностями), що дійсно важливо в житті приносити користь: оточуючим, своїй компанії, колективу, країні. Тому в Японії, попри значно вищий рівень економічного розвитку, ніж в Китаї, теж виховується звичка перепрацьовувати. Але якщо для китайців це — єдиний спосіб вибитись у люди, враховуючи вражаючу конкуренцію, для японців — ознака сили духу та бажання приносити користь. Відтак діти в Японії, хоча й мають більше часу для відпочинку у теорії, на практиці використовують його здебільшого для додаткових курсів, занять тощо.

Що стосується японської середньої освіти, то варто особливо відзначити логістику: система побудови розкладу навчання надзвичайно ефективна. Навантаження розподіляється грамотно, існує безліч варіантів для позакласної активності, різні секції, клуби за інтересами, в тому числі і наукові. Це стимулює розвиток дітей і дає їм можливість змалечку успішно шукати саме той напрямок діяльності, який приносить їм втіху та дає можливість діяти ефективно.

Також перевагою японської середньої освіти є турбота про імідж кожної школи. Своя форма, свій розклад, свій мікроклімат та традиції — це все дає учням змогу відчувати себе частиною дійсно цікавої, хоча й маленької спільноти. Крім того, як в Китаї, так і в Японії робиться сильний акцент на етичному вихованні та знанні правил ввічливості.

Для українців є досить сумнівним рішення японської шкільної системи, згідно з яким, учні у класах щороку «перетасовуються», тобто переходять у інший колектив. Може здатись, що це завадить соціалізації, але мета цих дій протилежна: привчившись змалечку змінювати колектив, діти швидко навчаються формувати нові соціальні зв'язки, а старі друзі,

що перейшли до інших класів, залишається поряд, якщо, звісно, дружба справжня.

Успішні країни відрізняються від інших не географічним розташуванням, багатством чи культурою. Відрізняє їх гостре усвідомлення недоліків, а також уміння мобілізувати ресурси й інновації, щоб ці недоліки виправити. В Естонії на успішність учнів не впливає соціально-економічний стан. Канада — приклад того, як можна навчати набагато більше дітей-мігрантів, ніж в інших розвинених країнах, і демонструвати показники успішності, яким позаздрить кожен. А в Шанхаї освіта неймовірно конкурентна.

Навчання у Китаї та Японії рідко приносить задоволення дитині, тож з цього боку варто зазначити явні недоліки систем обох цих держав. Проте є й чому у них навчитись. Представники молодого покоління українців, для яких ідеологія людини як частини великого формування «безликий гвинтик механізму суспільства» навряд чи оцінять надмірні навантаження. Тож ідеалізувати школу Китаю чи Японії не варто, в системі української середньої освіти є свої переваги. Однак, було б непогано перейняти деякий досвід у цих країн.

Для Китаю характерним є раціональне розділення навчального дня за рівнями навантаження. Найбільш складні предмети вивчаються зранку, якраз коли продуктивність мозку (пам'ять, увага, концентрація) найвища. Потім довга перерва і відпочинок, після якого починаються нові заняття, які присвячені вже більш простим дисциплінам. Це не тільки робить шкільну систему освіти більш уніфікованою, а й дійсно сприяє більшій ефективності навчання. Також варто позитивно оцінити турботу китайської школи про здоров'я дитини. Зарядки, фізичні вправи та довгі перерви на обід — це те, чого українським школам дійсно бракує.

Система освіти — це не МакДональдс, тут не працює модель сліпого копіювання. Ми маємо справу із людьми, які приходять до освітнього за-

кладу зі своїми поглядами і цінностями, і треба знайти до них підхід. Треба інвестувати у майбутнє через оновлену освіту в країні. Найрозвинутіші освітні системи там, де освіта не є примусовою, де вона не робиться для «галочки» у документі — адже тоді у ній немає людяності. Що більше ми вимагаємо від освіти, то більше вимагаємо і від вчителів. Будьмо реалістами, щоб мати сучасну освіту, конкурентоспроможних випускників, потрібні нові професіонали, сучасні управлінці, з новими поглядами на розвиток системи освіти, вміннями використовувати різні форми і методи в роботі, потрібні вчителі, які є фахівцями своєї справи, постійно удосконалюються та займаються самоосвітою. Треба допомогти майбутньому поколінню знайти свою пристрасть. Коли учень знайшов її, завдання вчителя показати, як він може втілити її у різних предметах. Цифрові технології відіграють у цьому ключову роль, якщо використовувати їх як інструмент.

Найуспішніші освітні системи сьогодні у США й азійських країнах, і це два протилежні концепти. У США система працює на те, щоб знайти талановитих дітей і розвинути їхні здібності. Азійські країни вважають, що обдарованою є кожна дитина, і треба допомогти розвинутися кожному.

Українська реформа освіти намагається узяти краще від обох систем. Вчитель повинен не давати знання, а надихати своїм власним прикладом, спрямовувати учня на те, що він хоче і може робити у майбутньому як професіонал. Не треба вчити учня історії, потрібно навчити його мислити як історик.

Сучасна система освіти в КНР має ряд специфічних рис, якщо порівнювати її із зарубіжними аналогами. Так, на відміну від ще одного азійського велетня — Індії, Китай є країною з високим і швидко зростаючим рівнем грамотності населення. У програму навчання в Китаї включені ідейне і моральне виховання, рідна мова, політика, історія, географія, фізика, хімія, біологія, фізкультура, музика, мистецтво, фізіологія і гігієна, трудові навички тощо. Управління системою освіти в

Китаї часто кваліфікують як «прагматичне», «еголітарне», «демократичне» до цих визначень варто додати слово «селективне».

Сьогоднішня система вищої освіти в Китаї представлена більш ніж 2,8 тис. вищих навчальних закладів, що становить величезний потенційний ринок для навчання іноземних студентів. Така кількість вузів пропонує різні програми, які за невеликими винятками представляють ті ж напрямки навчання, що і в Європі, — бакалаврат, магістратура, програми для отримання докторських ступенів і програми без ступенів. Серед такої кількості вузів близько 2,5 тис. — це національні коледжі та університети, інші вищі навчальні заклади — так звані дорослі вузи, діяльність яких спрямовано на внутрішнього споживача з метою підвищення рівня освіти населення країни.

Як підтримку сформованих пропорцій між освітніми установами різного рівня і профілю, так і зміст програм навчання перебувають в КНР під суворим державним контролем. Існують різні підходи до опису принципів побудови систем управління якістю освіти, але в цілому їх об'єднує одна ідея — в основі такого опису повинна лежати загальна концептуальна модель управління.

Висновки. Головна мета керівника закладу освіти — створити освітнє середовище високого рівня, підвищувати кількісний склад випускників, конкурентноспроможних фахівців для ринку праці. Якість освіти та її забезпечення в Європі та азійських країнах становить значний інтерес для українських управлінців освітою. Значну увагу вони приділяють теоретико-методологічним основам управління, концептуальним підходам щодо оцінки та виміру якості освіти. Здійснений аналіз зарубіжної управлінської практики задля удосконалення освітнього середовища, дозволив вивчити міжнародний досвід функціонування освітніх систем у різних країнах та виявити позитивні організаційні та змістовні елементи функціонування управління якістю освіти, які можна застосувати при формуванні україн-

ської системи управління освітою. Результатом сучасного управління освітою, надання якісних освітніх послуг — буде поява нових висококваліфікованих робітників, наукових досягнень та технологій, що з часом будуть впроваджені задля покращення економічний рівень країни.

Список використаних джерел:

1. Актамов И.Г. Сравнительная педагогика в Китае как отдельная отрасль научного знания: краткий исторический экскурс / И.Г. Актамов // Весник Бурятского государственного университета. – Улан-Удэ: Бурятский государственный университет, 2011. – № 1. – С. 5 – 9.

2. Вовна В.И., Морев И.А. Мониторинг качества обучения как важнейший инструмент управления образованием: [из опыта Дальневост. гос. ун-та, г. Владивосток] / В. И. Вовна [и др.] // Инновации в образовании. – 2005. – №5

3. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / За заг. ред. О.І. Локшиної – К.: К.І.С, 2004. – 128 с.

4. 欧盟国家的比较教育研究 /黄志成 著 //外国教育研究.-吉林省长春市: 东北师范大学出版社, 2010 年 第 2 期. – 第 20– 24 页 (Хуан Чжичен. Освіта в країнах ЄС: дослідження з порівняльної педагогіки // Дослідження з зарубіжної педагогіки. – Чанчун: 2010. – № 2. – С. 20 – 24. (китайською мовою))

5. 欧盟国家教育质量的框架、进展及其启示/杨涛,辛涛著// 比较教育研究. –北京: 东北师范大学出版社, 2011 年 第 7 期. – 第 54– 58 页 (Ян Тао, Сінь Тао. Якість освіти в країнах ЄС, розвиток та наслідки // Дослідження з порівняльної педагогіки. – Пекін: 2011. – № 7. – С. 54 – 58. (китайською мовою))

6. 法国基础教育质量测评体系探析/杨涛, 辛涛, 董奇著[Електронний ресурс] (Ян Тао, Сінь Тао, Дун Ці. Система моніторингу якості загальної середньої освіти Франції. ежим доступу <http://www.eachina.org.cn/eac/yjzx/ff80808137f9e58d0141c4c072be05cc.htm>, 2012.10 (китайською мовою))

7. 中国、英国高中课程设置的比较研究 (教师暑期海外教育考察报告) [Elektronnij resurs] (Porivnjalne doslidzhennja zagal'noj seredn'oj sviti v Kitai ta Velikobritanii (zvit pro pedagogične stazhuvannja). – Rezhim dostupu: <http://www.hzsdyfz.com.cn/Item.aspx?id=10259>, 2012.09 kitajською мовою))

References:

1. Aktamov I.G. Sravnitel'naja pedagogika v Kitae kak ot del'naja otrasl' nauchnogo znanija: kratkij istoričeskij jekskurs / I.G. Aktamov // Vesnik Burjatskogo gosudarstvennogo universiteta. – Ulan-Udje: Burjatskij gosudarstvennyj universitet, 2011. – № 1. – S. 5 – 9.

2. Vovna V.I., Morev I.A. Monitoring kachestva obuchenija kak vazhnejshij instrument upravlenija obrazovanijem: [iz opyta Dal'nevost. gos. un-ta, g. Vladivostok] / V. I. Vovna [i dr.] // Innovacii v obrazovanii. – 2005. – № 5

3. Monitoring jakosti osviti: svitovi dosjagnennja ta ukraïns'ki perspektivi / Za zag. red. O.I. Lokshinoï – K.: K.I.S, 2004. – 128 s.

4. 欧盟国家的比较教育研究 /黄志成 著 //外国教育研究.– 吉林省长春市:东北师范大学出版社, 2010 年 第 2 期. – 第 20– 24 页 (Huan Chzhichen.Osvita v kraïnah ĖS: doslidzhennja z porivnjal'noj pedagogiki // Doslidzhennja z zarubizhnoj pedagogiki. – Chanchun: 2010. – № 2. – S. 20 – 24. (kitajs'koju movoju))

5. 欧盟国家教育质量的框架、进展及其启示/杨涛,辛涛著 //比较教育研究. – 北京: 东北师范大学出版社, 2011 年 第 7 期. – 第 54– 58 页 (Jan Tao, Sin' Tao. Jakist' osviti v kraïnah ĖS, rozvitok ta naslidki // Doslidzhennja z porivnjal'noj pedagogiki. – Pekin: 2011. – № 7. – S. 54 – 58. (kitajs'koju movoju))

6. 法国基础教育质量测评体系探析/杨涛, 辛涛, 董奇著[Elektronnij resurs] (Jan Tao, Sin' Tao, Dun Ci. Sistema monitoringu jakosti zagal'noj seredn'oj osviti Francii.Rezhim dostupu: <http://www.eachina.org.cn/eac/yjzx/ff80808137f9e58d0141c4c072be05cc.htm>, 2012.10 (kitajs'koju movoju))

7. 中国、英国高中课程设置的比较研究 (教师暑期海外教育考察报告)

[Elektronnij resurs] (Porivnjal'ne doslidzhennja zagal'noi seredn'oï osviti v Kitai ta Velikobritanii (zvit pro pedagogichne stazhuvannja). – Rezhim dostupu: <http://www.hzsdyfz.com.cn/Item.aspx?id=10259>, 2012.09 (kitajs'koju movoju))

УДК 336.22(075.8)

Овчар С. Г., здобувач НУЦЗУ, м. Харків

*Ovchar S., postgraduate student of the National university of civil defence of
Ukraine*

**ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРІЙ ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ЗМІН
ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОПОРЦІЙ ТА
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

**EVOLUTION OF THEORIES OF TAXATION IN THE
CONDITIONS OF CHANGES OF NATIONAL ECONOMIC
PROPORTIONS AND GOVERNMENT REGULATION**

Зазначено, що кореляція різних за інтересами і потребами економіко-господарських галузей потребує певного збалансування, для чого застосовується такий інструмент, як оподаткування, яке до того ж може стимулювати подальший розвиток кожної з цих сфер. Іншими словами, фундаментом податкової системи є економічний потенціал платників податків, ступінь їх платоспроможності. Стрімко перетворюючись в один з найбільш значущих